

NÁRODNÍ LISTY

Školská hlídka.

O středoškolských knihovnách. Není zajisté třeba široce vykládati, jaký význam má ve vychovatelské kniha; o ní a o knihovně jako prostředku vyučovacím pronáší se Herbart takto: „Čítání dobrých spisů jest nevyhnutelná a sotva něčím jiným nahraditelná pomůcka vychovávací; však i nejlepší spis jest bezvýznamný a nepůsobivý, zůslane-li osamocen, ale musí

sfáti v čele neb uprostřed dlouhé řady jiných.“ (Sebrané spisy svazek X.) Jest tedy účelem školní knihovny, aby mládež přiměřeným čtením doplňovala mravní i intelektuální vzdělání své. Má-li však knihovna tomuto účelu svému z plna hověti, jest třeba, aby byla účelně a pečlivě zřízena, doplňována i spravována. Bohužel však — jako vůbec s nynější výchovou

středoškolskou — není to místy i s knihovnami školními v pořádku. Mám tu na mysli především naše střední ústavy moravské, ač mohou se slova emá týkati i leckterého ústavu v království, z něhož vycházejí abiturienti, „nevědoucí, proč zde jsou, ani proč do světa jdou,“ čehož vinu hledati dlužno v řadě neposlední i v nedostatečně a nedbale zřízených knihovnách některého ústavu.

Jet knihovna — jak učitelská, tak i žákovská — výraznou charakteristikou svého ústavu i svého správce. „Pověz mi, jakou máš knihovnu, a já ti povím, jaký jsi,“ říkával, parafrasuje lidové přísloví, můj učitel na gymnasii nejmilejší, působící nyní jako ředitel nejmiadší české reálky. — Aby do knihoven školských nezabloudila nějaká „škodná“ s obsahem revolučním, anti-dynastickým nebo

naturalistickým, o lo postarala a stará se bedlivě dosud vždy pečlivá a starostlivá naše vláda; na tom konečně mnoho nesejde. Huře však stojí to s knihovnou tam, kde strážcové její, nemajíce dosti na instrukcích, z ministerstva a zemské školní rady dávaných a snaží se dáti horlivost a starost o blaho žáků svých tím, že nepřipustí, aby chovanci Mus (byl i z tříd nejvyšších) ukázal se život náš literární ve všech směrech svých. Jděte dnes po knihovnách žakovských

našich ústavů středních a hledejte jména: Březina, Machar, Sova a z prosopisců: Hladík, Mrštík, Neruda, vůbec celou literaturu posledních patnácti let! Užasnete snad, ale ještě více zarazí vás, naleznete-li při marném hledání auktorů jmenovaných i z tvorby Vrchlického — počtem přec tak imposaniní — jen hanebná torsa a budete-li se i po leckteré knize Čechově marně sháněti! Naopak zase auktorové tak lidoví, jako Ehrenberger, Pravda atd. se snad do knihovny pro vyšší

gymnasium nehodí; též spisy Němcové konaly by lepší služby na gymnasiu — respektive reálce — nižší (místo těch starých ročníků klerikálního kalendáře Moravana, jež se kvartánům (I) na jednom „slovanském“ gymnasiu moravském půjčují. Vůbec tak zvaný „úctyhodný brak“, tvořící někde i sta čísel, jest lépe odstranili; totéž platí i o hromaděním zázraků proslulých povídkách Nieritzových, Schmiedových a Hoffmannových. Stejně jako s literaturou domácí, jest to i s

literaturou cizí. Pátral jsem letos o prázdninách úmyslně asi ve 14 programech různých ústavů středních (v rubrice „koupí přibylo“), jakou měrou kupují se pro žakovské knihovny spisy Sienkiewicze, jehož romány jdou dnes triumfálně celým světem; shledal jsem, že pouze na dvou ústavech našel se správce, jenž nezaraziv se nad otevřeným místy slohem velikého romanopisce, zařadil některé aspoň spisy jeho do knihovny sobě svěřené!

Naproti tomu zbytečno, ano škodlivě jest rozmnožovati inventář knihovní spisy „velikého“ dra. Karla Maye (v prabídném překladu Vilímkově). Af si vyjde třeba ještě deset brožur à la: Dr. Karl May als Erzieher oder die Gegner K. Mays im Lichte der Wahrheit, von einem dankbaren Leser, rozumný učitel o paedagogickém významu spisů jeho bude míti vždy míněni velmi skeptické, již pro tu okatou národnostní a náboženskou tendenci! Že píše May o krajinách, ve kterých

nebyl a že Indiána jakživ neviděl, dokázal Vráz (na přednášce své v Olomouci r. 1902); že četba podobných spisů jest mládeži dokonce škodlivá, ukazuje nedávná výprava dvou žáků reálky prostějovské do ciziny. Zařadovati pak do knihovny žákovské i cenné spisy literatury německé, jest sice věc chvályhodná, ale musí se to díti s mírou a ne na úkor spisů českých; nedůstojno zajisté jest, aby v knihovně českého ústavu tvořily spisy německé až i čtvrtinu! Pak ovšem zůstávají ležeti ladem, nebol

nynější generace studentská nevyniká přílišnou znalostí němčiny! Zajímavě je, že nejlépe zařízenou knihovnou může se pochlubiti (vedle I. gymnasia brněnského a třebíčského) neúplné gymnasium matiční v Zábřehu. Tedy z 31 gymnasií a reálků moravských pouze 3 mají řádně zřízenou a spravovanou knihovnu! Hořko pomysli a těžko nepsati satyry! Pak se divte, že jest ideové bohatství a duševní fond tak mnohého abiturienta, jenž studuje, spokojil se s tím, co mu podávala

knihovna školní, tak úžasně nepatrný, že se zhrozíte při myšlence: Budoucí český intelligent! Obrat k lepšímu po maturitě nastane zřídka a těžko; na universitě student náš, jsa odkázán pro chudobu rodičů většinou sám na sebe, vyčerpává všechny síly své v boji o skývu chleba; těm pak, kdož po maturitě věnovali se praktickému životu, nedostává se ni pobídky, ni příležitosti, a tak většina jich podobá se onomu studentu Nerudovu, jenž „vystudovav k velké své radosti, nic

sice nevěděl, však
věděl, že ví dosti.“
Proto nepodceňujte
význam knihovny, o
jejíž důležitosti ve
vychovatelství Herbart,
člen
padesátimillionového
národa, nemajícího
existenci ohroženou a
majícího téměř tolik
škol vysokých jako my
středních, tak nadšeně a
důrazně mluvi!

Stmn+Zck.

<p>Deutsch: Eingangs wird die Bedeutung guter Lektüre für die Erziehung hervorgeho- ben, dann werden einige tschechische und ausländische Autoren kommentiert. Nachdem der Verfasser bedauert hat, wie wenige Anstalten die Werke des späteren Nobelpreisträgers Sienkiewicz bereitstellen, lautet der folgende Absatz:
 "Überflüssig, ja schädlich ist demgegen- über die Vermehrung</p>	<p>des Buchbestandes um die Schriften des 'großen' Dr. Karl May (in der miserablen Übersetzung Vilímeks). Mögen auch noch zehn Broschüren des Typs 'Dr. Karl May als Erzieher oder die Gegner K. Mays im Lichte der Wahrheit, von einem dankbaren Leser' herauskommen, der verständige Lehrer wird vom pädagogi- schen Wert seiner Werke stets eine sehr skeptische Meinung haben, schon aufgrund ihrer unübersehbaren</p>	<p>nationalen und religiösen Tendenz! Dass May über Gegenden schreibt, in denen er nicht gewesen ist, und sein Lebtage keinen Indianer gesehen hat, hat Vráz (1902 in seinem Vortrag in Olmütz) nachgewiesen. Dass die Lektüre derartiger Schriften für die Jugend sogar schädlich ist, beweist die jüngste Expedition zweier Realschüler aus Prostějov ins Ausland." [Übersetzung: Florian Schleburg]</p>
--	---	--